

næsten udenad, og den lyder saa meget smukt, men der er blot den Ting ved den, at den Vej er ikke til at komme ud ad; thi de Mennesker, der skulle have Hjælp til Selvhjælp, de kan ikke hjælpe sig selv, det tillader deres Forhold dem ikke, saa det er noget, der lyder smukt, men som i Praksis aldeles ikke er til at gennemføre, det kan kun gennemføres for dem, der til Nød kunne hjælpe sig selv; der kan man komme med Hjælp til Selvhjælp, men det er ikke Meningen. Saa har man søgt, naar man vilde hjælpe, at gaa Frivillighedens Vej og sige til Folk: Det skal være frivilligt, om De vil sikre Deres Alderdom, man har henvist til, at man kan oprette en Anstalt, hvor de frivilligt tegne sig en Livrente. Men det med Frivilligheden fører ikke til stort, fordi Menneskene ikke ere saa gode, som de burde være, og ikke en Gang, som de kunde være. Det kan jo være meget godt, at man kommer til et ungt Menneske og siger: Hør, Du skal tænke paa Din Alderdom; naar Du er 18 Aar, skal Du tænke paa, at Du bliver gammel og svag og affældig, og saa har Du ingen Ting, medens Du nu er ganske ordentlig stillet — saadanne Formaninger flaa unge Mennesker hen i Bind og Bejr, de have noget andet i Hovedet, og hvis de overhovedet lægge Fremtidsplaner, saa se de snarere hen til at blive forlovede og gifte og sætte Bo, saa saa de nogle Stillinger sparede op, veed de nok, hvor de skulle anvende dem; desuden er det jo saaledes, at de Mennesker, vi tale om her, de ubemidlede, have ikke store Pengesummer i deres Ungdom; skalde et ungt Menneske paa 18 Aar samle Skillingen op, indtil han bliver 22 Aar, saa have vi jo den militære Vej, som altid staar ham aaben, og som nok skal hjælpe ham af med nogle af Skillingerne. Sætter han siden Bo, og han er en fattig Mand, der skal leve af Haandens Arbejde, faar han ikke Raad til at tegne en Livrente. Ad Frivillighedens Vej at tegne Livrente, kan man nok tale med Folk om, men det er ikke en Vej, der fører til noget virkelig Udkomme for Folk i deres Alderdom. Saa har man tænkt paa at gaa en anden Vej, nemlig Tvangens, og sige som saa til Folk: Ja, naar I ikke ville det — og vi vide nok, at I ikke ville — skal Staten være Deres Formynder og tvinge Der til at forsørge Der selv for

Seres Alderdom. Saadanne Forslag have ogsaa været fremme her til Lands, om Tvang, delvis Tvang; der har været Forslag fremme her paa Rigsdagen om en Alderdomsforsørgelse, om Sikkerhed mod Nød i Alderdommen, der gik ud paa, at unge Mennesker inmellem 15 og 22 Aar skalde daglig indskyde i Forsikringsanstalten 2 Øre, og saa skalde Staten betale for dem, der vare saa fattige, at de ikke kunde betale de 2 Øre. Men dette Forslag førte ikke til noget, blev ikke fremmet og det var ogsaa saa smaat, at det ikke vilde have ført til noget, hvis man havde kunnet tænke sig det gennemført. Det var saaledes at lægge Tvang paa dem, at sige: I skalde betale. Det var en ren Ropstat at lægge paa de fattige; de ville i de fleste Tilfælde slet ikke kunne betale, eller ogsaa vilde Bidragene blive saa smaa, at det ikke vilde kunne give dem noget nævneværdigt i deres Alderdom. I Tyskland, saa vidt jeg veed, ere de gaaede den Vej, Tvangsvejen; men saa vidt jeg veed, er det kun en lille Del af Folket, de tage med i en temmelig høj Alder, 70 Aar, tror jeg, og saa er det kun Lønarbejdere, som af deres Løn skulle indbetale en vis Del til Forsikringsanstalten, og saa tilskylder baade Staten og Arbejdsgiverne; men det, de faa, naar Tiden kommer, da de blive nydende, er meget lidt, og man staar endnu ved det at tvinge dem til at indbetale af de Smuler, som de have tjent, og som de maaste i Øjeblikket have haard Trang til at bruge. Sa her i Landet ere vi jo ikke komne til noget saadant, vi have her sørget for de ubemidlede ved det offentlige Fattigvæsen foruden det, at der ogsaa er gjort meget for de fattige her i Landet ved Hospitaller og milde Stiftelser, som uddele Portioner til Fattigfolk. Men vort Fattigvæsen, der nu nærmer sig til at være 100 Aar gammelt, er jo det eneste, vi have her til Lands af lovbunden offentlig Understøttelse til Fattigfolk. Efter 1848, ja efter 1857 er man ogsaa begyndt at tage Arbejderspørgsmaalet under Overvejelse, og har brugt Præmier for dem, der kunde skrive de bedste Forslag med Hensyn til at støtte Arbejderne, men videre kom man jo heller ikke. Der har været nedsat Arbejderkommissioner, som have overvejet Arbejderspørgsmaalet, der har været indbragt forskellige Forslag paa Rigsdagen om Understøttelseskasser, og desl., men noget positivt Udbytte har ingen af dem